

gen fra de ændrede økonomiske konjunkturer og gennem opgøret med Larsenisterne gennemgik en dybtgående forandring fra et parti af alvorsmænd med mere eller mindre solid basis i fagbevægelse og arbejderklasse til et bredere sammensat parti med basis i både arbejderklasse og mellemlag og med stærke kvindepolitiske og økologiske islæt. Bogen er interessant og letlæst, men har i historikersammenhæng især værdi som kildekrift.

Jørgen Fink

J. C. Bille Brahe: *Kerteminde Værn. En Egns Land-forsvarsstyrker fra November 1943 til Januar 1976.* (Kjerteminde Avis Forlag, 1985). 272 s., 159,- kr.

Der er grund til at være taknemmelig for, at J. C. Bille Brahe var »saa ufornuftig at sige Ja« til at skrive om Hjemmeværnsgården i Kerteminde i forbindelse med dennes 25-års jubilæum i 1984. Tilsagnet resulterede nemlig – som det ofte sker – i en langt mere omfattende publikation, der her foreligger med titlen »Kerteminde Værn«.

Bogen beskriver udviklingen i Kerteminde-området fra dannelsen af modstandsgruppen i november 1943 (med Bille Brahe som leder) over de hektiske maj-dage i 1945, stiftelsen af Hjemmeværnsforeningen i oktober samme år og oprettelsen af Hjemmeværnet i 1948 frem til forfatterens afgang som hjemmeværnsskorpagnief ved årsskiftet 1975/76. Bille Brahe, der således har spillet en central rolle i hele det beskrevne forløb, har naturligt nok grebet sit emne strengt kronologisk an. Hovedvægten er lagt på udviklingen frem til 1959, hvor den førnævnte Hjemmeværnsgård blev en realitet (et afsnit om bygningens forhistorie fra midten af 1600-tallet bryder unægtelig bogens struktur^o, men det har som nævnt sin for-

klaring); perioden efter 1959 er kun behandlet i hovedtræk.

Bogen er skrevet med engagement, indsigt og humor, og den giver et godt indtryk af forholdene i et lokalsamfund. Forfatterens patriotisme går som en rød tråd gennem afsnittene, og der lægges ikke skjul på, at tanken »Aldrig mere en niende April« har været hans ledemotiv i det omfattende og langvarige lokalforsvarsarbejde.

Bille Brahe øser gavmildt af arkiverne – ikke mindst sit eget – og detaljer er der nok af; men der er også overblik og udblik til verden uden for Kerteminde – hvad forfatteren beskedent kalder »Baggrundsstøj«. Netop denne stræben efter at se udviklingen i lokalsamfundet i sammenhæng med, hvad der foregik i landet som helhed – og uden for Danmarks grænser, gør bogen interessant ikke blot for kerteminderne, men også for den, der ikke kan »gå op i« alt lokalstoffet.

Bogen er forsynet med et omfattende tillæg, der kun har interesse for de involverede, samt en fyldestgørende kildeoversigt. Derimod er der ikke noget register, hvilket mange sikkert vil beklage.

P. C. Willemoes Jørgensen

Niels Martinov: *Jens Otto.* (Vindrose, 1986). 273s., hf: 185,- ib.: 225 kr.

Det er en levnedsskildring af Jens Otto Krag. Den er på en forræderisk måde en blanding af fiktion og sagsfremstilling. Det fiktionsmæssige er meget afdæmpet; det er nærmest det fremstillingstekniske, der gør bogen til fiktion, selv om der er passager, som er udflydende digt. Sagindholdet er det traditionelle og bringer stort set ikke noget nyt; men det bringes i en god form og som hovedregel i både et rimeligt omfang og en rimelig tolkning – den er også traditionel, dog af og til med nogle uafbalancerede indslag, der virker som en svunden periodes ven-

strefløjs angreb på socialdemokraterne. Undertiden kan vægtningen være noget usikker, f.eks. virker indslaget om Russe-tribunalet vedrørende Vietnamkrigen noget overdimensioneret. Til gengæld er der ikke noget om Krag's forhold i gymnasiet til den kristne gymnasiastbevægelse, som dog – mens det stod på – betød meget for Krag, men ikke gjorde det senere måske dog øgede tolerancen. Der gøres ret meget ud af det musiske i Krag's sind, men samtidig siges, bedre end andre har gjort det, at det, da det gjaldt, alligevel ikke kunne fylde sindet.

Der er momenter, der magler. Analysen af »Fremtidens Danmark« er for spinkel. Der er heller ikke noget om Krag som økonom; undertiden kunne han overraske med, at han også læste økonomi (hvornår det så skete?). Der er heller ikke noget om Krag på den internationale scene: hvordan var hans relationer til udlandets politikere, og hvordan så de på ham? Hvordan harmonerede de to forhold med hinanden, at han på den ene side var dygtig tilrettelægger af et politisk spil og på den anden side kunne være rystende naiv i forhold til enkeltpersoner? Alle disse mangler gør, at selv om bogen siger, hvad en dygtig skribent kan sige, når han bruger det givne, så siger den dog ikke noget væsentligt om Krag, som ikke han selv i sine erindringer eller andre i deres nekrologer og mindeartikler har sagt. Til dette kommer, at mange sikkert vil irriteres over manglende tidspunkter og datoer.

Vagn Dybdahl

Holger Eriksen: *Socialdemokrat og rebel*. (Husets Forlag, 1986). 230 s., 150,- kr.

Holger Eriksen (f. 1894) har udsendt sine erindringer om et langt liv i Socialdemokratiet. Han voksede op på landet i beskedne kår, fik realeksamen og kom straks til den socialdemokratiske pres-

se. I korte perioder var han i Vejle, Slagelse, København, Næstved og derefter på Demokraten i Århus 1921-1965. Han var 1929-35 i byrådet og 1935-66 med en kort afbrydelse i Folketinget. Fra 1927 var han i den centrale partiledelse. I Folketinget indtog han hele tiden en fremtrædende position, men var flere gange i opposition mod ledelsen.

Den første trediedel af bogen er den bedste. Her siges gode ting om vilkårene på landet før 1914 og derefter følger korte karakteristikker af livet i partiets ungdomsbevægelse under 1. Verdenskrig. Resten af bogen er stort set spredte data og anekdotisk stof. De mange vigtige begivenheder og centrale strømninger i partiets udvikling er der næsten ikke noget af. Enkelte gode oplysninger er der, men ellers ikke meget, der på betydelig måde bidrager til periodens eller Holger Eriksens historie. Enten har han ikke ønsket at gå dybere, eller også er det glemt (det virker mindre sandsynligt!). Uden tvivl kunne Holger Eriksen have sagt væsentlige ting om afgørende situationer i Socialdemokratiets historie.

Det kniber lidt med at holde orden i kronologien og med at fastholde den. Nutidens læsere kunne nok også have ønsket nogen uddybning flere steder; der vil eksempelvis sikkert være mange, der ikke forstår en bemærkning om, at et blad hængte telegrammer ud (de håndskrevne korte nyheder, aviserne placerede i redaktionsvinduerne i dagens løb). Har man fulgt Holger Eriksen vil mange dog uden tvivl glæde sig over at læse bogen.

Vagn Dybdahl

Flemming Just (red.): *Vestjyllands udviklingshistorie ca. 1750-1914. En arbejdsrapport*. (Sydjysk Universitetsforlag, 1984). 204 s., 79,25 kr.

Bogen bliver beskedent kaldt en ar-